

IJTIMOIY TARMOQLAR IMKONIYATLARI

Soliyeva Gulshanoy Toxirjon qizi
Filologiya fakulteti talabasi
Aldashev Ilhomjon To'xtaboyevich
Axborot texnologiyalari kafedrasi o'qituvchisi

Kalit so'zlar: Ijtimoiy tarmoqlar, yoshlar, ta'sir, aloqa, virtual dunyo, ma'lumotlar, yangiliklar, tanishuv, doimiy aloqa, foydalanish.

Annotatsiya: Bu maqola, ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar ongiga ijobiy va salbiy ta'sirlari haqida tahlil qiladi. Ijtimoiy tarmoqlar, yoshlar uchun doimiy va samarali aloqa vositalarini taklif etadi. Maqolada, ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar uchun olib keladigan ijobiy ta'sirlar, masalan, aloqa va do'stlar bilan bog'liqlik, yaratqichlik va tanishuv, ilmiy bilimlarni olish va hamkorlik va jamiyat tajribasi kabi ko'rsatmalar keltiriladi.

Ijtimoiy tarmoqlar orqali yoshlar boshqa odamlarning hayoti va muvaffaqiyatlari bilan taqalishadi, virtual dunyoda turishadi, va zahiri sarflash orqali ma'lumotlarni o'rganishadi mumkin. Bu esa ularni taqalish, haqiqiy jamiyatdan uzoqda turgan do'stlarni ko'rib chiqish, vaqt sarflashga olib kelish va ma'lumotlarni o'rganish uchun virtual muhitda turgan vaqtni o'z ichiga oladi.

Maqola ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar ongiga ta'sir ko'rsatishi va ularga qanday yo'nalishda foydalanishlarini ko'rsatish orqali, ularni o'zlarini o'rganish, rivojlantirish va jamiyat bilan hamkorlik qilishda o'zlariga afzallik yaratishda muhim rol ni ta'kidlaydi.

Asosiy fikr: Ijtimoiy tarmoqlar yoshlar uchun ajoyib imkoniyatlar yaratishiga qaramay, ularni jiddiy salbiy ta'sirlarga duch keltirmaslik lozim. Maqola, yoshlarni o'z ijtimoiy tarmoqlarini muntazam va sifatli foydalanish, o'zlarini muhofaza qilish va ularning o'zlarini rivojlantirishlari uchun ta'lim berishga chaqiradi.

Ijtimoiy tarmoqlarni kimdir salbiy ta'siri ko'p desa, kimdir uning ijobiy taraflarini sanaydi. Ijtimoiy tarmoq o'zi nima? Ijtimoiy tarmoqlar bu-qiziqishlari o'xshash yoki oflayn aloqaga ega bo'lgan odamlar o'rtasida muloqot qilish, tanishish, ijtimoiy munosabatlar yaratish uchun, shuningdek, ko'ngilochar (musiqa va filmlar) va ish maqsadlarida ishlatiladigan onlayn platforma. Ijtimoiy tarmoqlarning eng avvalgi shakli electron e'lonlar taxtasi bo'lb, ularning birinchisi

CBBS nomi ostida IBM xodimi U.Kristensen tomonidan 1978-yilda yaratilgan. 1983-yilda dunyoda 800 ta, 1988-yilda esa 5000 ta electron doskalar mavjud bo'lgan.

Hamma narsaning yaxshi va yomon taraflari bo'lganidek, ijtimoiy tarmoqlarning ham shunday xususiyatlari mavjud. Ulardan qanday foydalanish, ijtimoiy tarmoqlarning ijobiy yoki zararliligi har bir insonning o'ziga bog'liq. Ulardan qay maqsadda foydalanish insonning o'z saviyasiga qarab bo'ladi.

Ijtimoiy tarmoqlarning foydali xususiyatlari, funksiyalari juda ko'p. ular hayotimizni yengillashtiradi. Ijtimoiy tarmoqlarning ijobiy taraflari turli sohalarda o'z aksini topgan. Tibbiyot sohasidagi yutuqlari ham bisyor. Qolaversa ta'lim tizimi, savdo ishlarida onlayn bajarilgan ishlar ko'p vaqt olmasligi bilan oflayn tizimdan ustun turadi. Yangiliklar oqimi ham shu darajada tezki, bizdan minglarcha kilometr uzoqliklarda, chet davlatlarda nimalar bo'layotganini bilib, ko'rish imkoni mavjud. Ijtimoiy tarmoqlarda rekalm bozori ham rivojlanib borayotgan sohalardan biri hisoblanadi. Ijtimoiy tarmoqlarda joylashtirilgan reklamalarning barcha turini, shu jumladan, kontekstli, display, audio va video reklamalarni marketologlar ijtimoiy tarmoqlarda o'z mahsulotlari va brendlari tez dunyoga tanitishadi va xaridorlar sonini oshirishadi. Ijtimoiy tarmoqlarni nafaqat jamoatchilik bilan aloqa va to'g'ridan to'g'ri marketing vositasi sifatida balki, orasida obro'li shaxslar bo'lgan juda aniq auditoriyaga qaratilgan aloqa kanali, shuningdek, mijozlarni jalb qilishning samarli vositasi sifatida ham qo'llash mumkin.

Ijtimoiy tarmoqlar bundan tashari ham ko'plab qulayliklar olib keladi. Lekin shu bilan birga turli xil muammolarni ham keltirib chiqarishi mumkin. Ko'pchilik ijtimoiy tarmoqlarda joylashtirilgan ma'lumtlarni ha kim topishi va har doim ham yaxshi niyat bilan ishlatmasligi mumkinligini anglamaydi. Ijtimoiy tarmoqlardagi shaxslar haqidagi ma'umotlarni begona shaxslar ham topishi mumkin. Shuning uchun ba'zi ish beruvchilar, korxonalar o'z xodimlariga ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishni taqiqlaydilar. Bu nafaqat iqtisod nuqtai nazaridan, balki, ma'lumotlarning tarqalishini oldini olish uchun hamdir. Shuningdek ijtimoiy tarmoq foydalanuvchlari har xil haqorat, tanqid, "nomaqbul sharhlar" va asossiz mish-mishlar, yolg'on xabarlariga duch kelishlari mumkin. Qolaversa bunday tarmoqlardan foydalanish, ijtimoiy tarmoqlarda muloqat qilishga qaramlik tufayi psixosomatik kasalliklar paydo bo'lish holatlari uchramoqda. Ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish xavfi mavzusida turli ilmiy maqolalarda yoritilgan. Misol uchun "Internet kengliklarida ijtimoiy tarmoqlar avtopoyeziyasi" asarida ijtimoiy tarmoqlar psixologik rekursiyalarini qanday taqsimlashi, birlashtirishi va qolibga solishi tasvirlab berilgan. Ba'zi ommaviy axborot vositalari ijtimoiy tarmoqlarda "o'lim

guruhlari” faoliyat yuritishini ta’kidlaydilar, ular o’z joniga qasd qilishni targ’ib qiladi va bolalarni o’z joniga qasd qilishga undaydi.

Bugungi kunda ijtimoiy tarmoqlar, yoshlar uchun ahamiyatli va etkili bir aloqa vositasi bo'lib turgan. Ular o'zlarini ifodalash, yangi bilimlarni olish, do'stlar bilan aloqada bo'lish, jamiyat bilan hamkorlik qilish imkoniyatlarini olib kelishda katta ro'lyang bo'ydoq. Biroq, bu tarmoqlarning yoshlar ongiga ijobiy va salbiy ta'siri mavjud.

Ijobiy ta'sirlar:

Aloqa va do'stlar bilan bog'liqlik: Ijtimoiy tarmoqlar yoshlar uchun boshqa odamlar bilan o'zaro aloqalar o'rnatish, do'stlar qilib tanishish va ularga eng yangi voqealarni, xabar va rivojlanishlarni bo'lish imkonini beradi.

Yaratqichlik va tanishuv: Ijtimoiy tarmoqlar yoshlar uchun o'z fikrlarini ifodalash, ijodiy yondashish va boshqa yaratqichliklarga qo'yish uchun eng ideal vositalardan biri hisoblanadi.

Ilmiy bilimlarni olish: Uzluksiz yangilanadigan ijtimoiy tarmoqlar orqali yoshlar o'zlarini dunyoning eng so'nggi yangiliklari va ma'lumotlari bilan tanishtirishadi. Bu esa ularga o'zlarini o'rganish va rivojlanishlari uchun zarur bo'lib keladi.

Hamkorlik va jamiyat tajribasi: Tarmoqlar, yoshlarga jamiyatdagi muammolarga qarshi kurashish, jamiyatga foyda ko'rsatish, hamkorlikda ishlash va boshqa odamlar bilan birgalikda yaratqichlik qilish imkoniyatini beradi.

Salbiy ta'sirlar:

Ijtimoiy solishtirish va taqalish: Tarmoqlar orqali yoshlar boshqa odamlarning hayoti, muvaffaqiyatlari yoki ajoyib tajribalari bilan solishtirilishadi. Bu esa ularni taqalish, o'zlariga qiyosan olish va bemorlik sabab bo'lishi mumkin.

Virtuallik va doimiy tarmoqlar: Haddan tashqari vaqt sarflash, tarmoqlar orqali boshqa odamlar bilan masofaviy aloqalarni oshirish, haqiqiy jamiyatdan uzoqda turgan do'stlarni ko'rib chiqish, hayotda virtual dunyoga bog'liqlikni kuchaytirish sabab bo'lishi mumkin.

Ma'lumotlarni o'rganish uchun zahiri sarflash: Ijtimoiy tarmoqlar, yoshlarni qiziqishlantirish, ularga qiziq voqealar va hikoyalarni tashqariga chiqarish orqali ma'lumotlarni to'plashga yo'l qo'yadi. Bu esa vaqt sarflashga va o'zlarining asosiy vazifalariga yo'l qo'ymasligi sabab bo'lishi mumkin.

Jamiyat va texnologiyalar o'zgarishi bilan, ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar hayotiga ijobiy va salbiy ta'sir qilishi muddati o'zaro aloqador va harakatda o'zgaradi. Shuning uchun, yoshlarga o'z ijtimoiy tarmoqlarini bilim olish, ularni sifatli vaqt

sarflashga yo'l qo'ymaslik, va ularning o'zlarini rivojlantirishlari uchun foydali foydalanishlari muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. [Talim jarayonini tashkil etishda metodlar va ularning imkoniyatlari](#) I Aldashev, S Aldasheva - Journal of technical research and development, 2023
2. [Texnologiya darslarida raqamli texnologiyalarni o'rni](#) M To'rayev, ST Aldasheva, IT Aldashev - Results of National Scientific Research International ..., 2023
3. [o'quv jarayoniga media ta'limning integratsiyasi](#) i Aldashev - Scientific journal of the Fergana State University, 2023
4. Yuldasheva, G., & Yo'ldosheva, M.(2023). Yangi innovatsion texnologiyalarning pedagogik jarayondagi roli. Talqin va tadqiqotlar, 1(6).
5. Алдашев, И. (2020). Современные информационные технологии в образовании-это новые возможности. Экономика и социум, (6 (73)), 341-344.
6. Shermatova, H. M. (2023, January). Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt tizimlarini ijtimoiy-iqtisodiy sohalarda qo'llanilishi. In international scientific and practical conference"
7. The time of scientific progress" (Vol. 2, No. 1, pp. 107-113). Mirzayevna, S. H., Muhammadaliyevna, A. S., & Qizi, O. M. O. (2022). Boshlang'ich Sinflarda Ta'lim Sifatini Oshirishda Aktdan Foydalanish. Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali, 1(13), 69-74.
8. Mirzaakbarov, D. D. (2021). DIRECTIONS FOR THE INTRODUCTION OF NEW INFORMATION TECHNOLOGIES IN EDUCATION. Экономика и социум, (4-1), 211-214.
9. Mirzaakbarov, D. D. (2021). Directions for the introduction of new information technologies in education. Экономика и социум, (4-1 (83)), 211-214.
10. [Media ta'limning o'quv jarayoniga tatbig'i](#) I Aldashev - Results of National Scientific Research International ..., 2023
11. [The importance of primary school teachers to use act in their activities](#) T Tojiyev, I Aldashev - 2022
12. [Talim jarayonini tashkil etishda metodlar va ularning imkoniyatlari](#) I Aldashev, S Aldasheva - Journal of technical research and development, 2023
13. [Turli sohalarda axborot texnologiyalarining tutgan roli](#) S Madinabonu, A Ilhomjon - Научный Фокус, 2023
14. [Zamonaviy texnologiyalarning hozirgi kundagi ahamiyati](#) A Ilhomjon, A Gulira'no - Научный Фокус, 2023